

Fundusze Europejskie

Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska

Fundusz Spójności

Współfinansowano w ramach Projektu nr POIS.02.04.00-00-0100/16 pn. ***Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną*** ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

Sposoby zwalczania IGO i działania renaturyzacyjne – omówienie na podstawie wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

*Rafał Maciaszek, Wojciech Solarz, Karolina Mazurska, Barbara Tokarska-Guzik,
Tomasz Mroczkowski, Izabela Sachajdakiewicz*

Listopad 2021

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Współfinansowano w ramach Projektu nr POIS.02.04.00-00-0100/16 pn. Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych zwierząt występujących
w środowisku przyrodniczym w Polsce – syntetyczne zestawienie

Lista IGO stwarzających zagrożenie dla Unii	
bass słoneczny	<i>Lepomis gibbosus</i>
czebaczek amurski	<i>Pseudorasbora parva</i>
gęsiówka egipska	<i>Alopochen aegyptiacus</i>
jenot	<i>Nyctereutes procyonoides</i>
krab wełnistoręki	<i>Eriocheir sinensis</i>
nutria	<i>Myocastor coypus</i>
piżmak	<i>Ondatra zibethicus</i>
rak Luizjański	<i>Procambarus clarkii</i>
rak marmurkowy	<i>Procambarus virginalis</i>
rak pręgowany	<i>Faxonius limosus</i>
rak sygnałowy	<i>Pacifastacus leniusculus</i>
sterniczka jamajska	<i>Oxyura jamaicensis</i>
szop pracz	<i>Procyon lotor</i>
trawianka	<i>Perccottus glenii</i>
żółw ozdobny	<i>Trachemys scripta</i>

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych zwierząt występujących
w środowisku przyrodniczym w Polsce – syntetyczne zestawienie

Lista IGO stwarzających zagrożenie dla Polski – średnio lub bardzo inwazyjne

bernikla kanadyjska	<i>Branta canadensis</i>
jeleń sika	<i>Cervus nippon</i>
sumik karłowaty	<i>Ameiurus nebulosus</i>
żółw jaszczurowaty	<i>Chelydra serpentina</i>
żółw malowany	<i>Chrysemys picta</i>
żółw ostrogrzbiety	<i>Gratemys pseudogeographica</i>
	<i>Corbicula fluminea</i>

Lista IGO proponowanych do włączenia na listę IGO stwarzających zagrożenie dla Unii (2022)

ćma bukszpanowa	<i>Cydalima perspectalis</i>
sumik czarny	<i>Ameiurus melas</i>

Emys orbicularis
żółw błotny

www.gov.pl/web/gdos

Gatunek
rodzimy

a

b

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Żółw błotny: osobnik młody (A), osobnik dorosły (B). Fot. Bartłomiej Gorzkowski

Trachemys scripta

żółw ozdobny

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Common slider

Red-eared
slider

EN

Pond slider

Żółw ozdobny - czerwonolicy. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Emydidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Trachemys scripta

żółw ozdobny

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Common slider

Cumberland
slider

EN

Pond slider

Żółw ozdobny - żółtolicy. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Emydidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Trachemys scripta

żółw ozdobny

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Common slider

Yellowbelly
slider

EN

Pond slider

Żółw ozdobny - żółtobruchy. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Emydidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień

- Celowe uwolnienia wynikające z osiągnięcia dużych rozmiarów przerastających oczekiwania nieprzygotowanych właścicieli, którzy nie zapewnili lub nie są w stanie zapewnić odpowiednio dużego akwarium;
- Celowe uwolnienia wynikające ze znudzenia się zwierzęciem.

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Występowanie zależy od miejsca porzucenia lub też celowego wprowadzenia przez nieodpowiedzialnego opiekuna
- Będą to najczęściej zbiorniki na terenie parków miejskich, akweny położone blisko miast.

Postępowanie z odłowionymi zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie w przypadku braku miejsc.

Odłowione osobniki warto przekazać naukowcom celem przebadania pod kątem występowania patogenów.

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

słaba dostępność, szacowany import / obrót ok. 100 os. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Nazwy handlowe

Żółw ozdobny, Trachemys scripta, żółw czerwonolicy, żółw żółtolicy

Żółw żółtobruchy, żółw wodno-lądowy, żółw wodny, żółw chiński, żółw akwariowy, żółw domowy, żółw błotny, żółw lądowy

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Chrysemys picta

żółw malowany

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Chrysemys dorsalis

Chrysemys marginata

EN

Painted turtle

Żółw malowany. Fot. Borys Kala

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Emydidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Chrysemys picta

żółw malowany

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Chrysemys dorsalis

Chrysemys marginata

EN

Painted turtle

Żółw malowany. Fot. Borys Kala

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Emydidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Chelydra serpentina

żółw jaszczurowaty

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Skorpucha
jaszczurowata

Żółw
kajmanowaty

North
American
snapping turtle

EN

Snapping turtle

Żółw jaszczurowaty. Fot. Bartłomiej Gorzkowski

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Chelydridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Chelydra serpentina

żółw jaszczurowaty

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Skorpucha
jaszczurowata

Żółw
kajmanowaty

North
American
snapping turtle

EN

Snapping turtle

Żółw jaszczurowaty. Fot. Bartłomiej Gorzkowski

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Chelydridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Chelydra serpentina

żółw jaszczurowaty

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Skorpucha
jaszczurowata

Żółw
kajmanowaty

North
American
snapping turtle

EN

Snapping turtle

Żółw jaszczurowaty. Fot. Bartłomiej Gorzkowski

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Chelydridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Graptemys pseudogeographica

żółw ostrogrzbiety

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Mississippi
map turtle

Emys
pseudogeographica

Malacoclemmys
kohnii

EN

False map turtle

Żółw ostrogrzbiety. Fot. Bartłomiej Gorzkowski

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Emydidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Graptemys pseudogeographica

żółw ostrogrzbiety

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Mississippi
map turtle

Emys
pseudogeographica

Malacoclemmys
kohnii

EN

False map turtle

Żółw ostrogrzbiety. Fot. Bartłomiej Gorzkowski

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Emydidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Sposoby zwalczania IGO i działania renaturyzacyjne

metoda	skuteczność	łatwość	efektywność ekonomiczna (minimalne koszty)	efektywność ekonomiczna (maksymalne koszty)	skutki uboczne dla przyrody	skutki uboczne dla zdrowia	uciążliwość dla ludzi	poziom akceptacji	korzyści vs negatywne skutki	zasadność stosowania	stopień pewności	średnia	suma
Aktywny odlów podbierakiem i ręką	4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	D	4,8	48
Aktywny odlów w ciągnięte sieci	2	3	5	5	3	5	4	3	4	3	S	3,7	37
Odlów w pułapki w wodzie – wężerze i żaki	4	3	5	5	4	5	4	3	4	5	D	4,2	42
Odlów w pułapki w wodzie – pułapki plażowiskowe	4	4	4	5	5	5	4	4	5	5	D	4,5	45
Odlów w pułapki w wodzie – zapadkowe pułapki klatkowe	4	4	5	5	4	5	4	4	4	5	D	4,4	44
Odlów w pułapki w wodzie – takle standardowe i bezhaczykowe, boje	4	3	4	2	3	5	4	3	4	4	D	3,6	36
Osuszanie zbiorników wodnych	5	1	3	4	1	5	3	2	1	2	D	2,7	27
średnia	4	3	4	4	4	5	4	3	4	4		4,0	40
odchylenie standardowe	0,9	1,3	0,8	1,1	1,4	0,0	0,6	0,8	1,3	1,2			
suma	27	23	31	31	25	35	28	23	27	29			

Wyniki przeprowadzonej przez ekspertów oceny metod zwalczania obcych gatunków żółwi na terenie Polski

Żółw czerwonolicy w stawie miejskim w Konstancinie-Jeziornie w niedalekiej odległości od brzegu.
Fot. Rafał Maciaszek

Odlów ręczny żółwi. Fot. Rafał Maciaszek

Gatunki żółwi, do zwalczania których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Żółw jaszczurowaty		X
Żółw malowany	X	
Żółw ostrogrzbity	X	
Żółw ozdobny	X	
Inne obce gatunki żółwi	X	X

Rodzaje wód, na których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Potok, strumień		X
Mała rzeka		X
Średnia rzeka		X
Duża rzeka		X
Jezioro, staw, zbiornik wodny	X	

Fot. Rafał Maciaszek

Pułapka plażowiskowa do odłowu żółwi. Fot. Bartłomiej Gorzkowski

Fot. Bartłomiej Gorzkowski

Gatunki żółwi do zwalczania, których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Żółw jaszczurowaty		X
Żółw malowany	X	
Żółw ostrogrzbiety	X	
Żółw ozdobny	X	
Inne obce gatunki żółwi	X	

Rodzaje wód, na których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Potok, strumień		X
Mała rzeka	X	
Średnia rzeka	X	
Duża rzeka	X	
Jezioro, staw, zbiornik wodny	X	

Pułapka plażowiskowa rozstawiona na zbiorniku miejskim w Konstancinie-Jeziornie. Fot. Rafał Maciaszek

Odłowiony żółw czerwonolicy z widoczną raną głowy. Fot. Rafał Maciaszek

Odłowiony żółw ozdobny z wyraźnym wżerem w karapaksie. Fot. Rafał Maciaszek

Odłowiony żółw żółtobrzuchy z deformacją skorupy. Fot. Rafał Maciaszek

Lepomis gibbosus

bass słoneczny

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2019

Synonimy

bass pospolity

słonecznica pstra

Perca gibbosa

common sunfish

pond perch

EN

pumpkinseed

Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Centrarchidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Brak oceny

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień

- Terytorializm objawiający się w postaci agresji wobec innych zwierząt utrzymywanych w akwarium, oczku wodnym
- Znudzenie się zwierzęciem
- Celowe zarybianie wód / ograniczona kontrola materiału zarybieniowego
- Ucieczki z akwakultury

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Wody podgrzane
m.in. kanał chłodniczy elektrowni Dolna Odra k. Gryfina – główna populacja
- Występowanie zależy od lokalizacji hodowli otwartej, z której pozyskiwano materiał do zarybienia lokalnych wód lub z których też uciekły

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.
Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Lepomis gibbosus

bass słoneczny

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

bardzo dobra dostępność, szacowany import / obrót ok. 100 tyś. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Nazwy handlowe

bass słoneczny, bas słoneczny, bass pospolity, bas pospolity

bass ozdobny, bass akwariowy

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymanywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Pseudorasbora parva czebaczek amurski

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Pseudorasbora
altipinna

Leuciscus parvus

Stone maroko

EN

Topmouth
gudgeon

Czebaczek amurski. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Cyprinidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Charakterystyczny czarny pas ciągnący się wzdłuż linii nabocznej czebaczka amurskiego jest szczególnie dobrze zaznaczony u osobników młodocianych. Fot. Rafał Maciaszek

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień

- Celowe zarybianie wód / ograniczona kontrola materiału zarybieniowego
- Ucieczki z akwakultury

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Występowanie zależy od lokalizacji hodowli otwartej, z której pozyskiwano materiał do zarybienia lokalnych wód lub z których też uciekły

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azylu - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt (innych niż ryby! – patogeny)

Pseudorasbora parva czebaczek amurski

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

bardzo dobra dostępność, szacowany import / obrót ok. 10 mln. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Nazwy handlowe

Czebaczek amurski, czubaszek amurski

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt (innych niż ryby! - patogeny)

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Perccottus glenii

trawianka

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Rotan

Gołowieszka

Eleotris pleskei

Perccottus glehnii

Chinese sleeper

EN

Amur sleeper

Trawianka - samica. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Odontobutidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Perccottus glenii

trawianka

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Rotan

Gołowieszka

Eleotris pleskei

Perccottus glehnii

Chinese sleeper

EN

Amur sleeper

Trawianka – samiec. Fot. Rafał Maciaszek

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Odontobutidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

lista krajowa
2011

Synonimy

Sumik
amerykański

Byczek / koluch

Amiurus vulgaris

Ictalurus
nebulosus

EN

Brown bullhead

Sumik karłowaty. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Ictaluridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Ameiurus nebulosus

sumik karłowaty

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Sumik
amerykański

Byczek / koluch

Amiurus vulgaris

Ictalurus
nebulosus

EN

Brown bullhead

Sumik karłowaty. Fot. Rafał Maciaszek

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Ictaluridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Ameiurus melas

Sumik czarny

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

proponowany
2022

Synonimy

Sumik
amerykański

Byczek / koluch

Ictalurus
melas

EN

Black bullhead

Sumik karłowaty (na górze) i sumik czarny (na dole). Fot. Yuriy Kvach

Kutsokon, I., Kvach, Y., Dykyy, I. and Dzyziuk, N., 2018. The first report of the brown bullhead *Ameiurus nebulosus* (Le Sueur, 1819) in the Dniester River drainage, Ukraine. *BioInvasions Record*, 7(3).

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Ictaluridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Nie oceniono

Eriocheir sinensis

krab wełnistoręki

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Krab
wełnistoszczypcy

Chinese crab

Chinese river
crab

EN

Chinese mitten
crab

Krab wełnistoręki. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Varunidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Eriocheir sinensis

krab wełnistoręki

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Krab
wełnistoszczypcy

Chinese crab

Chinese river
crab

EN

Chinese mitten
crab

Krab wełnistoręki. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Varunidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Eriocheir sinensis

krab wełnistoręki

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Krab
wełnistoszczypcy

Chinese crab

Chinese river
crab

EN

Chinese mitten
crab

Krabik amerykański (na górze) i krab wełnistoręki (na dole). Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Varunidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Eriocheir sinensis

krab wełnistoręki

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Krab
wełnistoszczypcy

Chinese crab

Chinese river
crab

EN

Chinese mitten
crab

Krabik amerykański (na dole) i krab wełnistoręki (na górze). Fot. Rafał Maciaszek

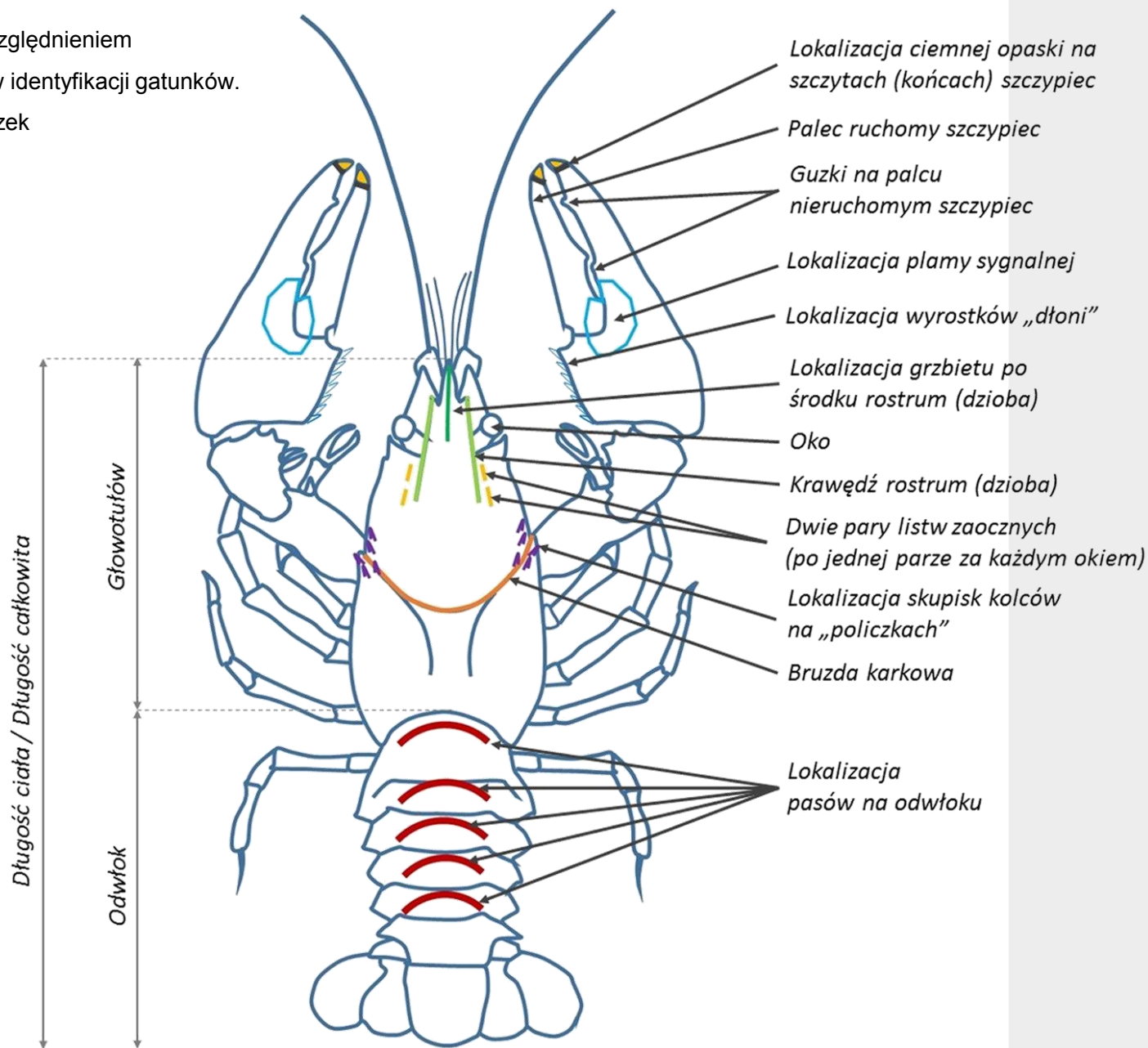
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Varunidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Budowa raka z uwzględnieniem
cech pomocnych w identyfikacji gatunków.

Ryc. Rafał Maciaszek

Astacus astacus

rak szlachetny

www.gov.pl/web/gdos

Gatunek
rodzimy

Synonimy

Rak rzeczny

Szesc

Rak
szerokoszczypcowy

European crayfish

Broad-fingered
Crayfish

EN

Noble crayfish

Rak szlachetny: wygląd ogólny z góry (A), wygląd ogólny z boku; widoczne czerwone zabarwienie połączenia palców szczypiec, wierzchnia część szczypiec pokryta niewielkimi guzkami (B), głowotułów z widocznymi podwójnymi listwami zaocznymi oraz ząbkowanym wygrzbiecieniem pośrodku rostrum (dzioba) (C), spody szczypiec barwy czerwonej (D). Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Pontastacus leptodactylus

rak błotny

www.gov.pl/web/gdos

Gatunek
rodzimy

Synonimy

Rak stawowy

Krawiec

Rak
długoszczypcowy

Astacus
leptodactylus

Danube crayfish

Galician crayfish

Turkish crayfish

EN

Narrow-clawed
crayfish

A

B

C

D

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rak błotny: wygląd ogólny z góry (A), wygląd ogólny z boku; wierzchnia część szczypiec pokryta niewielkimi guzkami (B), głowotułów z widocznymi podwójnymi listwami zaocznymi oraz ząbkowanym wygrzebieniem pośrodku rostrum (dzioba) (C), spody szczypiec barwy cielistej, brak guzków po wewnętrznej stronie palca nieruchomego. Fot. Rafał Maciaszek

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
amerykański

Orconectes
limosus

Astacus
limosus

Striped crayfish

EN
Spinycheek
crayfish

Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Cambaridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Bardzo inwazyjny

Faxonius limosus

rak pręgowaty

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
amerykański

Orconectes
limosus

Astacus
limosus

Striped crayfish

EN
Spinycheek
crayfish

Charakterystyczne spody szczypiec o cielistej barwie i pomarańczowych szczytach z czarną lub ciemną opaską. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Faxonius limosus

rak pręgowaty

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
amerykański

Orconectes
limosus

Astacus
limosus

Striped crayfish

EN
Spinycheek
crayfish

Rak pręgowaty z wyraźnie zaznaczonymi wiśniowymi pręgami na odwłoku. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
amerykański

Orconectes
limosus

Astacus
limosus

Striped crayfish

EN
Spinycheek
crayfish

Rak pręgowaty pozbawiony wiśniowych pasów na odwłoku. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Faxonius limosus

rak pręgowaty

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
amerykański

*Orconectes
limosus*

*Astacus
limosus*

Striped crayfish

EN
Spinycheek
crayfish

Rak pręgowaty: wygląd ogólny z góry, z widocznymi wiśniowymi pasami na odwłoku (A), wygląd ogólny z boku, z widocznymi pomarańczowymi szczytami (końcami) szczypiec z charakterystyczną ciemną opaską (B), głowotułów z widocznymi skupiskami kolców na policzkach, jedną parą listw zaocznych oraz brakiem wygrzbiecienia pośrodku rostrum (dzioba) (C), spody szczypiec barwy cielistej z pomarańczowymi szczytami (końcami) szczypiec z charakterystyczną ciemną opaską (D). Fot. Rafał Maciaszek

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień i rozprzestrzenianie

- Celowe zaraczanie wód / ograniczona kontrola materiału zarybieniowego
- Ucieczki z akwakultury
- Odłów raków celem wprowadzenia do obrotu

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Przeważająca część wód śródlądowych Polski, w tym rzeki Wisła, Odra, Warta, liczne jeziora, stawy, stawy hodowlane.

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

dobra dostępność, szacowany import / obrót ok. 10000 os. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna

Nazwy handlowe

Rak pręgowaty, rak pręgowany, rak amerykański, spinycheek crayfish, Faxonius limosus, Orconectes limosus

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymanywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Pacifastacus leniusculus

rak sygnałowy

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

Fot. Rafał Maciaszek

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
szwedzki

Rak
kalifornijski

EN

Signal crayfish

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Astacidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
szwedzki

Rak
kalifornijski

EN

Signal crayfish

Rak sygnałowy z widocznymi charakterystycznymi plamami sygnałnymi u nasady kciuków.
Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
szwedzki

Rak
kalifornijski

EN
Signal crayfish

Rak sygnałowy z widocznymi charakterystycznymi plamami sygnałnymi u nasady kciuków.
Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Pacifastacus leniusculus

rak sygnałowy

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
szwedzki

Rak
kalifornijski

EN
Signal crayfish

Czerwone spody „homarzy” szczypiec raka sygnałowego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Pacifastacus leniusculus

rak sygnałowy

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Rak
szwedzki

Rak
kalifornijski

EN
Signal crayfish

A

B

C

D

Rak sygnałowy: wygląd ogólny z góry (A), wygląd ogólny z boku, z widocznymi białymi plamami sygnałnymi u nasady ruchomego palca (kciuka) szczypiec (B), gładki głowotułów z dwiema parami listw zaocznych oraz nieząbkowanym wygrzbiecieniem pośrodku rostrum (dzioba) (C), spody szczypiec barwy czerwonej (D). Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień i rozprzestrzenianie

- Terytorializm – agresja wobec innych zwierząt w akwarium
- Gatunek łatwy w hodowli
- Rezygnacja z hodowli
- Celowe zaraczenia wód

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Wybrane jeziora i rzeki w województwach:
  - warmińsko-mazurskie i podlaskie
  - zachodniopomorskie
  - pomorskie
  - wielkopolskie
  - opolskie i małopolskie

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

dobra dostępność, szacowany import / obrót ok. 10000 os. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna

Nazwy handlowe

Rak sygnałowy, rak kalifornijski, rak szwedzki, Pacifastacus leniusculus

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymanywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Procambarus clarkii

rak luizjański

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

*Scapulicambarus
clarkii*

EN

Red swamp
crayfish

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Cambaridae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Bardzo inwazyjny

Procambarus clarkii

rak Luizjański

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

Scapulicambarus
clarkii

EN

Red swamp
crayfish

Odmiana pomarańczowa i niebieska raka Luizjańskiego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Procambarus clarkii
rak luizjański

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

Scapulicambarus
clarkii

EN

Red swamp
crayfish

Odmiana biała raka luizjańskiego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Procambarus clarkii

rak Luizjański

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

*Scapulicambarus
clarkii*

EN

Red swamp
crayfish

Odmiana biała raka Luizjańskiego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

Scapulicambarus
clarkii

EN

Red swamp
crayfish

Ubarwienie spodów szczypiec jednolicie ubarwionego białego raka luizjańskiego.
Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

*Scapulicambarus
clarkii*

EN

Red swamp
crayfish

Porównanie niebieskiej odmiany raka luizjańskiego (po lewej) oraz niebieskiej odmiany raka florydzkiego – niepodlegającego prawnym ograniczeniom (po prawej). Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Procambarus clarkii
rak luizjański

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

Scapulicambarus
clarkii

EN

Red swamp
crayfish

Odmiana czerwona-dzika raka luizjańskiego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Procambarus clarkii

rak Luizjański

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Cambarus clarkii

*Scapulicambarus
clarkii*

EN

Red swamp
crayfish

A

B

C

D

Rak luizjański o jednolitym ubarwieniu całego ciała: wygląd ogólny z góry (A), wygląd ogólny z boku (B), głowotułów pokryty guzkami, z widoczną jedną parą listw zaocznych oraz brakiem wygrzbiecienia pośrodku rostrum (dzioba) (C), spody szczypiec barwy jednolitej z resztą ciała (D).

Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Procambarus clarkii

rak Luizjański

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

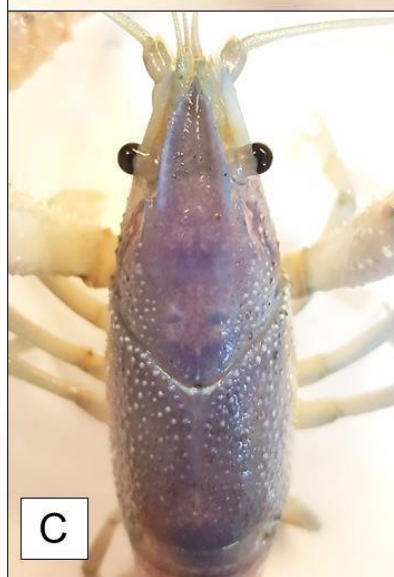
Synonimy

Cambarus clarkii

Scapulicambarus
clarkii

EN

Red swamp
crayfish

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rak luizjański o niejednorodnym ubarwieniu całego ciała: wygląd ogólny z góry (A), wygląd ogólny z boku (B), głowotułów pokryty guzkami, z widoczną jedną parą listw zaocznych oraz brakiem wygrzebienia pośrodku rostrum (dzioba) (C), spody szczypiec barwy różnej od reszty ciała.

Fot. Rafał Maciaszek

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień i rozprzestrzenianie

- Znudzenie się gatunkiem
- Terytorializm – agresja wobec innych zwierząt w akwarium
- Gatunek łatwy w hodowli – problem ze znalezieniem domu dla nadmiaru osobników
- Celowe zaraczenia wód przez nieodpowiedzialnych wędkarzy

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Zbiornik w parku Staw Kozioróżca w Warszawie
- Kanał Żerański w Warszawie
- Starorzecza Warty w Poznaniu

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.
Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

mała dostępność, szacowany import / obrót ok. 500 os. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna

Nazwy handlowe

Rak luizjański, raczek luizjański, rak orange neon, red swamp crayfish

Rak Procambarus, rak/raczek pomarańczowy, rak/raczek biały, rak/raczek niebieski, rak/raczek czerwony

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przechowywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Procambarus virginalis

rak marmurkowy

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Procambarus
fallax f. virginalis

Marmorkrebs

EN

**Marbled
Crayfish**

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Cambaridae	Nie występuje naturalnie	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

lista unijna
2016

Synonimy

Procambarus
fallax f. virginalis

Marmorkrebs

EN

Marbled Crayfish

Charakterystyczne marmurkowe ubarwienie raka marmurkowego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

lista unijna
2016

Synonimy

Procambarus
fallax f. virginalis

Marmorkrebs

EN

Marbled Crayfish

Charakterystyczne marmurkowe ubarwienie raka marmurkowego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

lista unijna
2016

Synonimy

Procambarus
fallax f. virginalis

Marmorkrebs

EN

Marbled Crayfish

Żółte spody szczypiec raka marmurkowego. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

lista unijna
2016

Synonimy

Procambarus
fallax f. virginalis

Marmorkrebs

EN

Marbled Crayfish

Porównanie raka marmurkowego (po lewej) i raka pręgowatego (po prawej).

Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Procambarus virginalis

rak marmurkowy

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Procambarus
fallax f. virginalis

Marmorkrebs

EN

Marbled Crayfish

A

B

C

D

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rak marmurkowy: wygląd ogólny z góry (A), wygląd ogólny od boku z wyraźnie widocznym marmurkowym ubarwieniem (B), głowotułów z widoczną jedną parą listw zaocznych oraz brakiem wygrzebienia pośrodku rostrum (dzioba) (C), spody szczypiec barwy cielistej z delikatnie zaznaczonym marmurkowym ubarwieniem (D). Fot. Rafał Maciaszek

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień i rozprzestrzenianie

- Znudzenie się gatunkiem
- Terytorializm – agresja wobec innych zwierząt w akwarium
- Gatunek łatwy w hodowli – problem ze znalezieniem domu dla nadmiaru osobników
- Celowe zaraczenia wód przez nieodpowiedzialnych wędkarzy

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie – kilka jezior i ich bezpośrednie otoczenie, stwierdzona aktywność lądowa
- Zbiornik w parku Morskie Oko w Warszawie

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.
Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Przetrzykiwanie gatunku bez rozmnażania jest niemożliwe ze względu na rozród raka marmurkowego poprzez partenogenezę.

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

mała dostępność, szacowany import / obrót ok. 100 os. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna

Nazwy handlowe

Rak marmurkowy, Procambarus virginalis, Procambarus fallax, raczek marmurkowy, rak marmurek, raczek marmurek, marmorkrebs, marbled crayfish

Rak Procambarus, rak zielony

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Przetrzymanie gatunku bez rozmnażania jest niemożliwe ze względu na rozród raka marmurkowego poprzez partenogenezę.

Przetrzymanie wymaga zezwolenia na odstępstwa od prawnych ograniczeń.

Sposoby zwalczania IGO i działania renaturyzacyjne

metoda	skuteczność	łatwość	efektywność ekonomiczna	skutki uboczne dla przyrody	skutki uboczne dla zdrowia	uciążliwość dla ludzi	poziom akceptacji	korzyści vs negatywne skutki (rak łuzjański i marmurkowy)	korzyści vs negatywne skutki (rak przegowaty i sygnałowy)	zasadność stosowania (rak łuzjański i marmurkowy)	zasadność stosowania (rak przegowaty i sygnałowy)	stopień pewności	średnia	suma
Aktywny odłów podbierakiem i ręką	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	D	5	53
Aktywny odłów podbierakiem i ręką i odłów w pułapki	4	3	4	5	5	4	4	5	5	5	5	D	4	49
Aktywny odłów w wodzie przez nurka	4	3	4	5	5	5	5	5	5	5	5	D	5	51
Aktywny odłów w wodzie – elektropoławowy	5	3	4	1	5	4	2	4	3	4	2	D	3	37
Odłów w pułapki w wodzie – wężyczerze	4	3	4	5	5	4	4	5	5	5	5	D	4	49
Odłów w pułapki w wodzie – pułapki z atraktorami magnetycznymi	4	3	4	5	5	4	5	5	5	5	5	D	5	50
Promowanie rodzimych drapieżników	2	1	2	2	5	4	3	4	3	4	2	N	3	32
średnia	4	3	4	4	5	4	4	5	4	5	4			
odchylenie standardowe	0,9	0,9	0,9	1,7	0,0	0,5	1,2	0,5	1,0	0,5	1,5			
suma	27	20	27	28	35	30	28	33	31	33	29			

Odłów ręczny raków przy wsparciu podbieraka. Fot. Rafał Maciaszek

Gatunki raków, do zwalczania których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Rak pręgowaty	X	
Rak sygnałowy	X	
Rak luizjański	X	
Rak marmurkowy	X	
Inne obce gatunki raków	X	

Rodzaje wód, na których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Potok, strumień	X	
Mała rzeka	X	
Średnia rzeka	X	
Duża rzeka	X	
Jezioro, staw, zbiornik wodny	X	

Rak luizjański odłowiony przy pomocy podbieraka – odlów ręczny. Fot. Rafał Maciaszek

Rak luizjański odłowiony przy pomocy podbieraka – odłów ręczny. Fot. Rafał Maciaszek

Odlów ręczny – przeszukiwanie potencjalnych kryjówek. Fot. Rafał Maciaszek

Pułapki typu parasolka przygotowane do umieszczenia w zbiorniku. Fot. Rafał Maciaszek

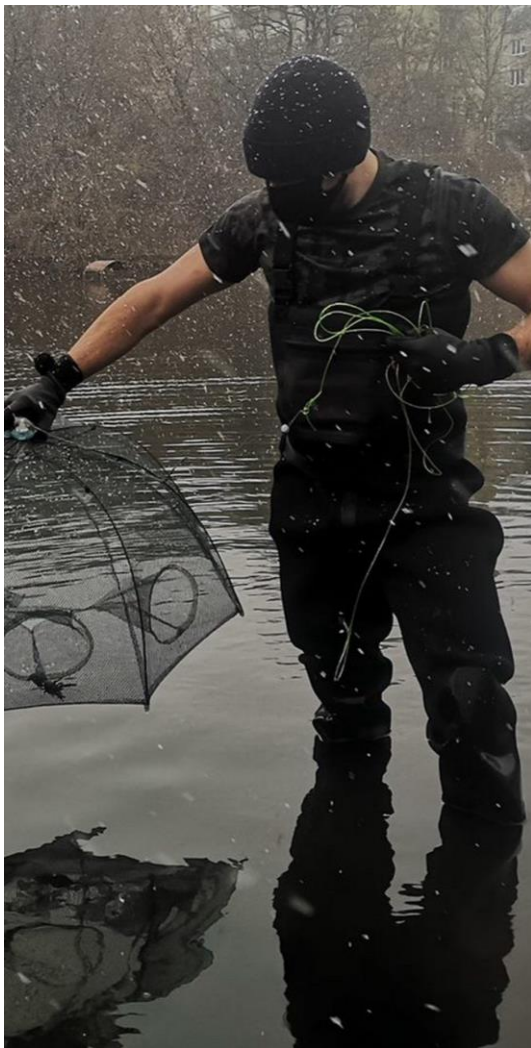

Metoda pułapkowa z wykorzystaniem racznika/pułapki parasolowej.
Fot. Rafał Maciaszek

Gatunki do zwalczania których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Rak pręgowaty	X	
Rak sygnałowy	X	
Rak luizjański	X	
Rak marmurkowy	X	
Inne obce gatunki raków	X	

Rodzaje wód, na których metoda może być stosowana:

	TAK	NIE
Potok, strumień	X	
Mała rzeka	X	
Średnia rzeka	X	
Duża rzeka	X	
Jezioro, staw, zbiornik wodny	X	

Kontrola pułapek na raki – metoda pułapkowa. Fot. Rafał Maciaszek

Zgniecione i martwe raki sygnałowe na jazie. Fot. Rafał Maciaszek

Wylinka raka Luizjańskiego blisko powierzchni wody. Fot. Rafał Maciaszek

Rak luizjański ukrywający się w korzeniach drzewa porastającego brzegi zbiornika. Fot. Rafał Maciaszek

Rak luizjański ukrywający się w korzeniach drzewa porastającego brzegi zbiornika. Fot. Rafał Maciaszek

Martwe raki marmurkowe - identyfikacja siedlisk. Fot. Rafał Maciaszek

Martwe raki marmurkowe - identyfikacja siedlisk. Fot. Rafał Maciaszek

Martwe raki marmurkowe - identyfikacja siedlisk. Fot. Rafał Maciaszek

Nora raka marmurkowego w podłożu piaszczystym. Fot. Rafał Maciaszek

Przykładowe siedlisko raka marmurkowego – kałuża w rowie melioracyjnym. Fot. Rafał Maciaszek

Rak marmurkowy broniący nory. Fot. Rafał Maciaszek

Kanał migracyjny wykopany przez raki marmurkowe. Fot. Rafał Maciaszek

Kanał migracyjny wykopany przez raki marmurkowe. Fot. Rafał Maciaszek

Rak marmurkowy korzystający z kanału migracyjnego. Fot. Rafał Maciaszek

Gromadzenie raków w pojemniku zbiorczym. Fot. Rafał Maciaszek

Transport odłowionych raków. Fot. Rafał Maciaszek

Transport odłowionych raków. Fot. Rafał Maciaszek

W przypadku efektu w postaci usunięcia lub spadku liczebności populacji obcych gatunków raków należy rozważyć zasadność podjęcia działań renaturyzacyjnych:

- Zwiększenie zdolności ekosystemu do oparcia się skutkom inwazji obcych gatunków raków i regeneracji po nich
- Restytucja rodzimego raka szlachetnego – przy eliminacji raków obcych gatunków i uwolnienia ekosystemu od dżumy raczej.

Rak szlachetny. Fot. Rafał Maciaszek

Stanowisko raka szlachetnego o naturalnym charakterze.
Fot. Rafał Maciaszek

lista krajowa
2011

Synonimy

Corbicula leana

EN

Asian clam

Corbicula fluminea. Fot. Rafał Maciaszek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Cyrenidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Corbicula fluminea. Fot. Rafał Maciaszek

Fot. Rafał Maciaszek

Przyczyny uwolnień i rozprzestrzenianie

- Znudzenie się zwierzęciem
- Ograniczona kontrola piasku pobieranego z miejsc występowania
- Odłów małży ze środowiska celem wprowadzenia do obrotu
- Przenoszenie przez zwierzęta

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Wody podgrzane
m.in. kanał pochłoniczy elektrowni Dolna Odra k. Gryfina – główna populacja
- Niemalże cała długość Odry oraz w Wiśle od Krakowa do Warszawy, a także okolicach Torunia

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azylu - konieczne uśmiercanie.

Możliwe wykorzystanie jako pokarm dla zwierząt.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymanywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu.

Fot. Rafał Maciaszek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

dobra dostępność, szacowany import / obrót ok. 5 tys. rocznie

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Sklepy i hurtownie zoologiczne	Hodowla akwariowa i akwakultura	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Nazwy handlowe

Asian clam, Asiatic clam, Corbicula, Corbicula sp., Corbicula javanicus, Corbicula fluminea, Corbicula fluminalis, Corbicula japonica, Małż jawański, Mini małż
Małż żółty

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Sporadycznie rozmnażany na rynku krajowym.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymanywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Cydalima perspectalis

Ćma bukszpanowa

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

proponowany
2022

Fot. Frank Van Hevel

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Crambidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Nie oceniono

Branta canadensis

Bernikla kanadyjska

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Gęś
kanadyjska

Anas
canadensis

EN
Canadian snow
goose

Fot. Marek Szczepanek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

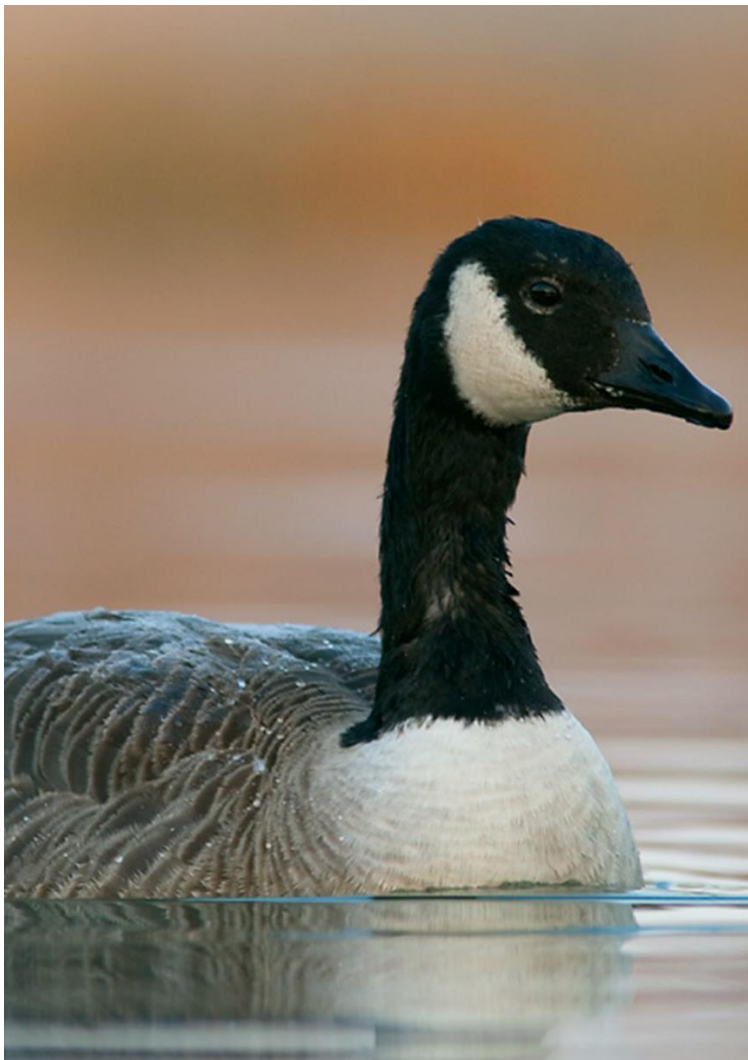
Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Anatidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Bardzo inwazyjny

Branta canadensis

Bernikła kanadyjska

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

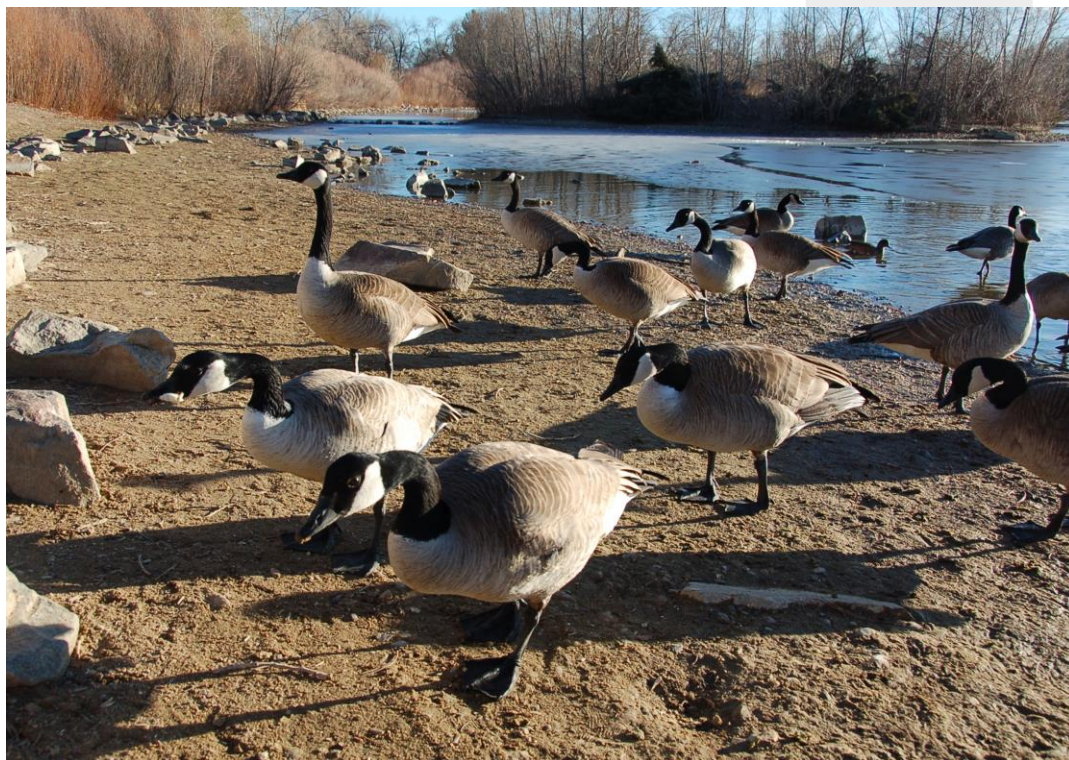
www.gov.pl/web/gdos

Fot. Marek Szczepanek

Ważne cechy charakterystyczne

- Bernikła kanadyjska jest dużą, ciemnobrązową gęsią, z czarną głową i szyją oraz białymi policzkami i podgardlem.
- Odgłos wydawany przez ten gatunek jest bardzo charakterystyczny, łatwy do identyfikacji, ich dźwięki czasami przypominają odgłosy stada psów.

Fot. Marek Szczepanek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Fot. Izabela Wierzbowska

Przyczyny uwolnień

- Uciezki z hodowli

Występowanie w środowisku przyrodniczym (2021)

- Bernikla kanadyjska preferuje otwarte, trawiaste siedliska, zamieszkuje jeziora i inne zbiorniki wodne lub ich otoczenie, bagna, przybrzeżne równiny, prerie, tundry i pola uprawne.
- W krajach europejskich gatunek ten występuje na obszarach przybrzeżnych, nad jeziorami i ciekami wodnymi, na terenach podmokłych, obszarach rolniczych i miejskich, np. w parkach.

Metody eliminacji gatunku

- Odstrzał;
- Niszczenie jaj;
- Odławianie w okresie pierzenia;
- Odłów i przekazywanie do przetrzymywania do azylu lub odstrzału.

Fot. Marek Szczepanek

Występowanie na rynku krajowym (2021)

bardzo dobra dostępność, jako gatunek ptactwa ozdobnego dostępna jest nawet w Internecie.

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Hodowla	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Alopochen aegyptiacus

Gęsiówka egipska

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Gęś egipska

Kazarka
egipska

*Alopochen
aegyptiaca*

*Anas
aegyptiaca*

EN

Egyptian goose

Fot. Marek Szczepanek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

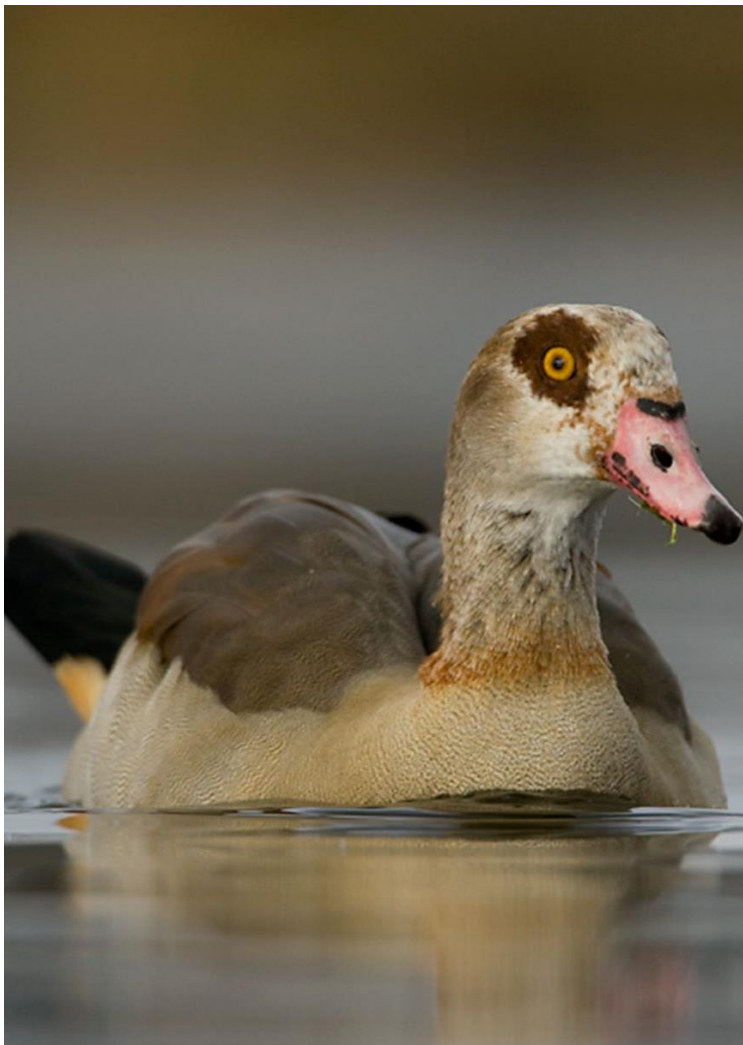
Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Anatidae	Afryka	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Bardzo inwazyjny

Alopochen aegyptiacus

Gęsiówka egipska

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

Fot. Marek Szczepanek

Ważne cechy charakterystyczne

- Gęsiówka egipska jest ptakiem rdzawobrzązowym, o długich nogach, wokół oka i na brzuchu ma rzucające się w oczy ciemnobrązowe plamy oraz ciemnobrązową obrączkę na szyi.
- Długość ciała: 63-73 cm, rozpiętość skrzydeł: 135-155 cm

Fot. Marek Szczepanek

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Fot. Marek Szczepanek

Przyczyny uwolnień

- ucieczki/uwolnienia z hodowli
- Celowe wypuszczanie, np. w parkach

Występowanie w środowisku przyrodniczym

- W kolonizowanych miejscach gęsiówki zajmują siedliska zbliżone do zajmowanych w zasięgu naturalnym. Są to przede wszystkim wody płynące i stojące, grunty rolne i użytki zielone.
- W środowisku miejskim gęsiówki występują w parkach miejskich i wokół nich, a także na różnych innych użytkach zielonych ze zbiornikami wodnymi.

Metody eliminacji gatunku

- Odstrzał;
- Niszczenie jaj;
- Odławianie w okresie pierzenia.
- Odłów i przekazywanie do przetrzymywania do azylu lub odstrzału.

Fot. Bogusław Czerwiński

Występowanie na rynku krajowym

Jako gatunek ptactwa ozdobnego dostępna jest nawet w Internecie.

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Hodowla	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Oxyura jamaicensis

Sterniczka jamajska

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Anas
jamaicensis

EN

Northern ruddy
duck

Fot. Dale Wrublewski

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Anatidae	Ameryka Północna i Południowa	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Mało inwazyjny

Fot. Wojciech Misiukiewicz

lista unijna
2016

Synonimy

Szop

Northern
raccoon

EN

Common
raccoon

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Procyonidae	Ameryka Północna	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Przyczyny uwolnień

- Uciezki z hodowli
- Celowe wypuszczanie, np. w parkach

Występowanie w środowisku przyrodniczym

- W Polsce szop pracz preferuje tereny zalewowe z mozaiką dziuplastych drzew i krzewiastych zarośli i różnego typu lasy w sąsiedztwie akwenów, unika natomiast terenów rolniczych. Występuje też na terenach podmiejskich, chętnie żerując w sadach i ogrodach.
- Warunkiem jego występowania jest bliskość wody, dostępność odpowiedniego pokarmu oraz odpowiednich schronień.

Metody eliminacji gatunku

- Do odłowu stosowanie pułapek żywołownych skrzynkowych, klatkowych lub rurowych, następnie przekazanie do przetrzymywania w azylu lub odstrzału.

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Występowanie na rynku krajowym

Szop nie figuruje na liście zwierząt gospodarskich wymienionych w polskich aktach prawnych. Jest natomiast nadal utrzymywany jako zwierzę towarzyszące, jest łatwo dostępny w sprzedaży internetowej.

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Hodowla	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Pułapki żywołowne. Fot. Magdalena Bartoszewicz

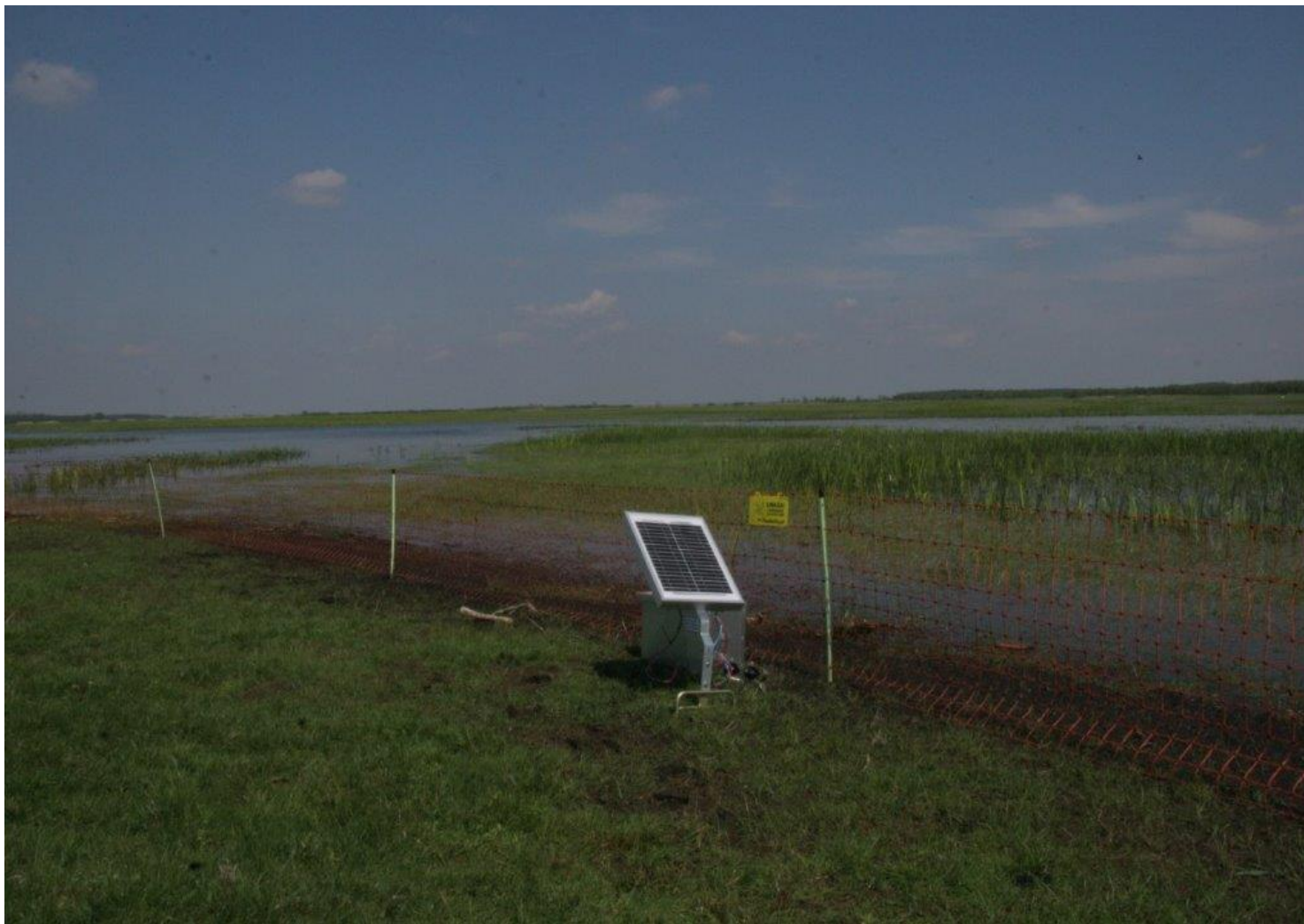

Pułapki żywołowne. Fot. Andrzej Zalewski

Pułapki żywołowne. Fot. Andrzej Zalewski

Nyctereutes procyonoides

Jenot

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2017

Synonimy

Junat

*Canis
procyonoides*

EN

Chinese
raccoon dog

Fot. Marek Kosiński

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Canidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Ważne cechy charakterystyczne

- Drapieżnik średniej wielkości o masie ciała wahającej się od 4,0 do 9,5 kg
- Wyglądem i wielkością przypomina szopa pracza lub małego psa.
- Jenot jest gatunkiem wszystkożernym o szerokiej niszy pokarmowej, odżywia się m in. padliną, drobnymi ssakami, ptakami i ich jajami, płazami, owadami oraz pokarmem roślinnym.

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Przyczyny uwolnień

- Uciezki z hodowli
- Celowe wypuszczanie

Występowanie w środowisku przyrodniczym

- W Polsce jenot występuje w wielu zróżnicowanych typach siedlisk takich jak: lasy liściaste, mieszane i iglaste, tereny otwarte dolin rzecznych oraz tereny podmokłe.
- Występuje także na obrzeżach miast i wsi oraz w okolicach pól uprawnych.

Metody eliminacji gatunku

- Do odłowu stosowanie pułapek żywołownych skrzynkowych, klatkowych lub rurowych, następnie przekazanie do przetrzymywania w azylu lub odstrzału.

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Występowanie na rynku krajowym

Obecnie w Polsce jenoty hoduje się w 39 gospodarstwach, w których utrzymuje się średnio ok. 150 osobników do rozrodu, a roczna produkcja skór wynosi ok. 12 000.

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Hodowla	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Gatunek łowny, bez okresu ochronnego.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Cervus nippon

Jeleń sika

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista krajowa
2011

Synonimy

Sika

Jeleń wschodni

Japanese sika
deer

EN

Sika deer

Fot. Wojciech Misiukiewicz

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Cervidae	Azja	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Bardzo inwazyjny

Ondatra zibethicus

Piżmak

Biologia i charakterystyka wybranych gatunków / grup gatunków IGO zwierząt

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

Piżmak
amerykański

Piżmoszczur

*Ondatra
zibethica*

*Castor
zibethicus*

EN

Muskrat

Fot. Bogusław Czerwiński

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Muridae	Ameryka Północna	▪ W środowisku przyrodniczym	Bardzo inwazyjny

Myocastor coypus

Nutria

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - zwierzęta

www.gov.pl/web/gdos

lista unijna
2016

Synonimy

*Myopotamus
bonariensis*

Mus coypus

EN

Coypu rat

Fot. Wojciech Misiukiewicz

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce (2021)	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Myocastoridae	Ameryka Południowa	<ul style="list-style-type: none"> W środowisku przyrodniczym W hodowli	Średnio inwazyjny

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Ważne cechy charakterystyczne

- Masa ciała osobników z populacji naturalnych wynosi 5-9 kg (choć maksymalna masa może dochodzić do 17 kg), długość ciała – 40-60 cm i ogona – 30-45 cm.
- Gatunek roślinożerny, podstawę diety stanowią rośliny wodne.
- Nutrie zwykle żyją w grupach rodzinnych o liczebności 2-13 osobników, składających się z jednej lub kilku samic i ich młodych oraz jednego samca.

Fot. Olga Betańska

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Przyczyny uwolnień

- Ucieczki z hodowli
- Celowe uwolnienia

Występowanie w środowisku przyrodniczym

- Zasiedla strefy przybrzeżne jezior, stawy, bagna, rozlewiska, rzeki, kanały i wolniej płynące strumienie. Preferuje wody słodkie, jednak stwierdzana jest także w słonawych przybrzeżnych bagnach.
- Największe populacje krajowe znane są z Rybnika i Jaworzna.

Metody eliminacji gatunku

- Do odłowu stosowanie pułapek żywołownych skrzynkowych, klatkowych lub rurowych, następnie przekazanie do przetrzymywania w azylu lub odstrzału.

Fot. Wojciech Misiukiewicz

Występowanie na rynku krajowym

Nadal działają mniejsze hodowle niezarejestrowane, a ostatnio coraz popularniejsze staje się trzymanie nutrii jako zwierzęcia domowego. Oprócz skór, wykorzystywane jest także mięso nutrii.

Efektywna kontrola

Kontrola graniczna	Hodowla	Osoby prywatne
Tak, konieczna	Tak, konieczna	Umożliwienie rejestracji

Postępowanie ze zwierzętami

Ograniczona dostępność azyli - konieczne uśmiercanie.

Umożliwienie rejestracji opiekunom prywatnym (przetrzymywanie) w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przepisów Ustawy o gatunkach obcych pod warunkiem zapewnienia właściwego poziomu dobrostanu, a także uzyskania właściwego zezwolenia na odstępstwa od ograniczeń prawnych.

Dziękuję za uwagę!

rafal.maciaszek@lowcaobcych.pl

Fundusze Europejskie

Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska

Fundusz Spójności

Współfinansowano w ramach Projektu nr POIS.02.04.00-00-0100/16 pn. ***Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną*** ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

